

Aanbieding

Geachte leden van de raad,

De gemeenteraadsverkiezing op 21 maart jl. leidde de komst in van een nieuwe coalitie in Alkmaar. In het coalitieakkoord "Alkmaar aan Zet" schetst de nieuwe coalitie, bestaande uit de partijen GroenLinks, VVD, PvdA, D66 en CDA, de contouren van het nieuwe beleid voor de komende raadsperiode. Deze begroting is daarvan de concrete uitwerking.

Alkmaar is een mooie historische stad met een waardevol typisch Hollands polderlandschap. De gemeente Alkmaar kent grote kwaliteiten. De ligging dicht bij Amsterdam en Schiphol, het duin- en polderlandschap, goede culturele en sportvoorzieningen, dit alles maakt dat Alkmaar een zeer aantrekkelijk woonklimaat heeft en ondernemers zich graag hier willen vestigen.

Tegelijkertijd maakt de kanaaloeversvisie zichtbaar dat er op verschillende locaties langs het Noord-Hollandskanaal een grote binnenstedelijke woningbouwopgave voor ons ligt. Voor diverse doelgroepen moeten wij de komende jaren betaalbare woningen realiseren.

De nieuwe coalitie gaat de komende jaren investeren in onze gemeente. De samenleving verandert en daar spelen wij actief op in. Tegelijkertijd voeren wij een duurzaam financieel beleid. Het college biedt u een sluitende begroting aan. Ook in meerjarenperspectief weten wij de gemeentefinanciën verantwoord en evenwichtig te houden. We houden zelfs iets over.

Daarmee hebben wij ook nog financiële ruimte voor verdere uitwerking van het coalitieakkoord.

In het coalitieakkoord zetten we in op de volgende zes centrale thema's:

- Dienstverlenende organisatie
Wij staan voor een dienstverlenende organisatie, schrappen overbodige regels en nemen onze verantwoordelijkheid als centrumgemeente voor de ontwikkeling van de regio Alkmaar.
- Vitale samenleving
Het is voor ons belangrijk dat iedereen meedoet in Alkmaar, daarom blijven we inzetten op maatschappelijke ondersteuning en participatie. Ook een goed diversiteitsbeleid, goed (bewegings)onderwijs, een breed palet aan culturele activiteiten en goede sportfaciliteiten dragen hieraan bij.
- Stimulerend ondernemersklimaat
Ruimte voor ondernemen is voor ons een belangrijk uitgangspunt. We ondersteunen initiatieven in het licht van citymarketing om Alkmaar een meer herkenbaar profiel te geven.
- Goede leefbaarheid van Alkmaar en het buitengebied
Goede leefbaarheid hangt samen met een goede bereikbaarheid en het stimuleren van ruimtelijke kwaliteit. Ook zetten we ons extra in om te blijven behoren tot een van de veiligste gemeenten in Nederland.
- Meer duurzame gemeente
De opgave om van de gemeente Alkmaar een meer duurzame gemeente te maken doen wij samen. Wij zetten onomkeerbare stappen naar een energieneutrale gemeentelijke organisatie en zetten ons in voor een zorgvuldige en intensieve communicatie.
- Gezond financieel beleid
Een gezond financieel beleid vinden wij essentieel om de ambities de komende

bestuursperiode te realiseren. We introduceren spelregels om te komen tot een strikte budgetdiscipline en komen met een integrale visie op de financiële positie.

Bewust heeft de nieuwe coalitie gekozen voor de kernachtige missie “Alkmaar aan Zet”. Wij willen er toe doen. Wij willen stappen zetten die voor onze inwoners en voor de structuur van de gemeente van betekenis zijn en voorwaardenscheppend zijn voor de inrichting naar de komende periode.

Daarom gaan wij voor onomkeerbare stappen op het gebied van verduurzaming.

Zo willen wij de creatieve sector stimuleren, de sociale cohesie in de gemeente versterken, actief inzetten op de woningbouwopgave, de onderwijshuisvesting toekomstgericht maken, de toegankelijkheid van de dienstverlening voor onze inwoners te vergroten en het bedrijfsklimaat voor Alkmaar verder te stimuleren.

Alkmaar is een krachtige gemeente in Noord-Holland Noord en dat schept verplichtingen. Wij geven dan ook onze verantwoordelijkheid voor de regio de komende periode nieuwe impulsen.

Maatschappelijke opgaven houden immers niet op bij de gemeentegrens. Niet zonder reden hebben Rijk, provincies, gemeenten en waterschappen zich met het InterBestuurlijk Programma gecommitteerd om samen te investeren in negen maatschappelijke opgaven. Deze negen maatschappelijke opgaven omvatten onder andere ‘samen aan de slag voor het klimaat’, ‘regionale economie als versneller’, ‘naar een vitaal platteland’ en ‘merkbaar beter in het sociaal domein’.

Rijk, provincies, gemeenten en waterschappen zijn momenteel intensief bezig de verschillende programma's uit te werken. Bij veel van deze opgaven zullen verbindingen moeten worden gelegd met de eerste overheid. Ons coalitieakkoord “Alkmaar aan Zet” is richtinggevend bij deze uitwerkingen.

In de voor u liggende Programmabegroting 2019 en de Meerjarenraming 2020-2022 concretiseren wij voor de verschillende thema's onze voornemens. Onze inzet is om meer ruimte te geven aan de lokale en de agrarische economie, te zorgen dat veiligheid bij ons in goede handen is, de stad bereikbaarheid te houden voor alle weggebruikers, toekomstgericht te maken en onomkeerbare stappen te zetten in de verduurzaming. Al deze maatregelen, onderzoeken en acties worden in de Programmabegroting 2019 toegelicht of waar nodig van een fasering voorzien.

De Programmabegroting 2019 heeft een nieuwe opzet gekregen. U sprak als gemeenteraad eerder al de wens uit voor een meer transparante en toegankelijke begroting. Met het introduceren van nieuwe KPI's, het benoemen van het 'gewenst resultaat', de daarop in te zetten 'acties' en de daarbij 'benodigde middelen' menen wij hier een goede invulling aan te geven. Ook volgende jaren zetten wij stappen. Wij zijn dan ook benieuwd naar uw reacties op deze eerste verbeteringen.

Ons coalitieakkoord, zoals neergelegd in de Programmabegroting en de Meerjarenramingen, is ambitieus. Dat vraagt aandacht voor de gemeentefinanciën en de schuldpositie. Voor een verantwoord financieel beleid zijn enkele spelregels geïntroduceerd, zoals:

- *) geld dat over is gaat terug naar de algemene middelen,
- *) tegenvallers worden in principe binnen hetzelfde programma opgevangen,
- *) nieuw voor oud.

Deze spelregels verliezen wij niet uit het oog. Per slot wil deze coalitie de gemeentelijke lasten voor haar inwoners laag houden. Daarvoor is soms enige beperking of fasering van de ambities onontkoombaar.

Rekening houdend met al deze condities en ambities menen wij u een zeer evenwichtige begroting aan te bieden. Met deze begroting krijgt het coalitieakkoord zijn concrete vertaling. Een sluitende begroting, óók in meerjarig perspectief. Dat geeft ons alle vertrouwen in de toekomst.

Namens het college van B&W,

Pieter Dijkman
wethouder Financiën

Inleiding en Financieel kader 2019 -2022

De programmabegroting 2019 is de eerste begroting van deze coalitie. De ambities uit het coalitieakkoord "Alkmaar aan zet" zijn in deze begroting vertaald naar te realiseren resultaten, acties en prestaties die zo realistisch mogelijk in de tijd zijn gezet.

Bij het opstellen van de begroting zijn de volgende spelregels uit het coalitieakkoord toegepast om tot een gezond en verantwoord financieel beleid te komen:

1. Nieuw voor oud;
2. Geld dat over is gaat naar de algemene middelen;
3. Tegenvallers worden zoveel mogelijk binnen het eigen programma opgevangen;
4. Zo min mogelijk bestemmingsreserves.

De programmabegroting die nu voorligt is gebaseerd op de Kaderbrief 2019-2022, aangevuld met een actualisatie van de begroting 2018 en met toepassing van de onderstaande uitgangspunten:

- prijscompensatie: de ontwikkeling van het Gemeentefonds is ingezet om prijscompensatie op te vangen;
- het wegvallen van de opbrengst precario op kabels en leidingen is in 2022 geheel in de begroting verwerkt;
- raming Algemene uitkering o.b.v. meicirculaire;
- indexatie Gemeenschappelijke Regelingen 3,54%;
- indexatie uitgevlochten onderdelen conform systematiek Gemeenschappelijke Regelingen;
- compensatie overige te verstrekken subsidies 1,4%;
- prijscompensatie inkoop materieel 1,4%;
- looncompensatie intern 3,6%;
- renteomslag 1,5%;
- stijging opbrengsten van tarieven 2,3% (inflatie in 2019; CPB juni raming 2018);
- volumestijging afvalstoffenheffing en rioolrechten niet meer dan kostendekkend.

In deze begroting 2019 geeft het college inzicht aan de gemeenteraad welk financieel kader zij hanteert bij het opstellen van de Programmabegroting 2019. Dat is gelijk aan het financieel kader van de kaderbrief. De kaderbrief was gebaseerd op de stand van zaken in de lopende goedgekeurde begroting 2018, de begrotingswijzigingen 2018 en de maart- en meicirculaire 2018. Na de totstandkoming van de Kaderbrief 2019 hebben zich beperkt financiële ontwikkelingen voorgedaan, die alsnog in de meerjarenraming zijn verwerkt. Deze ontwikkelingen betreffen actualisaties die voortvloeien uit investeringen en de renteontwikkelingen op financiering hiervan alsmede herfinanciering van bestaande leningen.

In de kaderbrief 2019 is aangegeven dat de verwachte algemene uitkering gemeentefonds groeit naar € 211 miljoen in 2022. Op de groei van de algemene uitkeringen (accres) zijn vervolgens loon- en prijsstijgingen alsmede de prijs- en volumeontwikkelingen op het sociaal domein gereserveerd als een lopende verplichtingen voor instandhouding van de begroting. Ter invulling van eerdere afspraken is het vervallen van precario-opbrengsten (kabels en leidingen) in 2022 verwerkt in het financieel kader. Om deze reden en omdat de groei van de algemene uitkering op de lang termijn iets lager is, is in 2022 het gepresenteerde begrotingssaldo in het gepresenteerde kader lager dan in 2020 en 2021.

In de komende bijstellingen van de algemene uitkering gemeentefonds gaat de integratie - uitkering sociaal domein grotendeels op in de algemene uitkering gemeentefonds. Volumegroei en prijsontwikkelingen worden dan niet direct meer één op één toegevoegd aan de algemene middelen van Alkmaar en zullen uit het accres betaald moeten worden. Het risico van volumegroei en prijsontwikkelingen van het Rijk komt dan voor rekening van de gemeente.

Kaderbrief 2019-2022 <i>(bedragen x € 1.000)</i>	2019	2020	2021	2022
Beschikbaar budget kadernota	-4.577	-6.376	-6.733	-4.576
Extra budget na verwerkingen mutaties actualisatie begroting	-2.598	-2.314	-3.428	-2.287
Totaal ruimte	-7.175	-8.690	-10.161	-6.863

Een belangrijke ontwikkeling die ruimte creëert in de jaren 2019 – 2022 is dat in de Kaderbrief het wegvallen van de precario opbrengst kabels en leidingen geheel is opgevangen. De ruimte die voor deze ontwikkeling was gereserveerd in de Voorjaarsnota 2018-2021 kan daarom over die jaren vrijvallen en ingezet worden voor andere prioriteiten. Deze prioriteiten zijn geordend naar coalitieakkoord en overige voorstellen. Daarnaast hebben de kapitaallasten van nieuwe investeringen ook invloed op de beschikbare ruimte.

Voorstellen uitvoering coalitieakkoord

Het college heeft een samenhangend en verbindend coalitieakkoord opgesteld met haar ambities voor de komende vier jaar. Deze ambities zijn vertaald in de thema's Dienstverlenende organisatie, Vitale samenleving, Stimulerend ondernemerklimaat, Goede leefbaarheid, Duurzaamheid en een gezond financieel beleid. Deze programmabegroting verankert het coalitieakkoord door een vertaalslag te maken naar gewenste effecten, doelen en te behalen resultaten.

<i>(bedragen x € 1.000)</i>	2019	2020	2021	2022
Beschikbaar budget kaderbrief	-7.175	-8.690	-10.161	-6.863
Voorstellen coalitieakkoord (inclusief kapitaallasten nieuwe investeringen)	9.277	8.323	9.314	7.238
Waarvan gedekt (eigen middelen)	-2.830	-1.485	-1.472	-1.472
Totaal resultaat (+ = tekort, - = ruimte)	-728	-1.852	-2.319	-1.097

Bedrijfsvoering

Met de organisatie is afgesproken dat resultaten, acties en prestaties die met inzet van personeel gerealiseerd zullen worden niet leiden tot uitbreiding van de organisatie. We realiseren deze prestaties door intern anders te organiseren, mobiliteit en flexibiliteit te vergroten, sterker in te zetten op eigen kweek en door op te leiden.

Onderzoeken

Om het coalitieakkoord te kunnen realiseren kan niet in alle gevallen direct onderbouwd worden wat dat zal gaan kosten. Daarvoor is onderzoek nodig. Afgesproken is bestaande onderzoeksbudgetten in de begroting te centreren en de uit te voeren onderzoeken daarbinnen integraal af te wegen. De opgave aan onderzoeken is wel in beeld gebracht en vraagt de volgende inzet:

Onderzoeken	2019	2020	2021	2022
Inzet in € X 1.000	700	50	0	0

Nieuwe indeling programma's

De centrale thema's van het coalitieakkoord "Alkmaar aan zet" zijn aanleiding om de programma-indeling op deze thema's aan te sluiten. Dit heeft tot gevolg dat de bestaande programmastructuur van twaalf programma's met ingang van 2019 is herverdeeld naar zes nieuwe programma's. De oude twaalf programma's zijn in de nieuwe structuur als thema's binnen de nieuwe programma's ondergebracht.

Om inzicht te krijgen in de gewijzigde structuur is in onderstaand overzicht een transitietabel (was/wordt) weergegeven.

Programma	Nieuwe programma's		Oude programma's
		Thema	Was
1 Inwoner en bestuur	1.1	Algemeen bestuur	P01 Algemeen bestuur
	1.2	Dienstverlening	P02 Burgerrelaties
	1.3	Regionale samenwerking	Nieuw
2 Vitaliteit	2.1	Onderwijs	P06 Onderwijs
	2.2	Cultuur, kunst en cultureel erfgoed	P07 Cultuur, kunst en cultureel erfgoed
	2.3	Sport	P08 Sport
	2.4	Maatschappelijke ondersteuning	P09 Maatschappelijke ondersteuning
	2.5	Jeugd	Nieuw (Producten binnen P09)
	2.6	Iedereen doet mee	P10 Werk en inkomen
	2.7	Diversiteit	Nieuw (Product binnen P09)
3 Bedrijvigheid	3.1	Economie en toerisme	P05 Economie en toerisme
	3.2	Citymarketing en Evenementen	Nieuw (Product binnen P05)
4 Leefbaarheid	4.1	Veiligheid	P03 Veiligheid
	4.2	Bereikbaarheid	P04 Bereikbaarheid
	4.3	Ruimtelijke ontwikkeling	P12 Ruimtelijke ontwikkeling en wonen
	4.3	Wonen	P12 Ruimtelijke ontwikkeling en wonen
	4.5	Parkeren	Nieuw (Product binnen P04 Bereikbaarheid)
5 Duurzaamheid	5.1	Leefomgeving	P11 Milieu en leefomgeving
6 Financiën		Overzicht Overhead	P00 Overhead
		Overzicht Dekkingsmiddelen	PAD Algemene dekkingsmiddelen

In de bijlage is een uitgebreide tabel opgenomen, inclusief de producten van de nieuwe thema's.

Leeswijzer

De begroting bestaat uit twee delen. Het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) schrijft deze tweedeling voor.

In het eerste deel - de **Beleidsbegroting** - hebben we het beleid per programma uitgewerkt naar gewenste effecten, doelstellingen, acties en benodigde middelen. Deze indeling van de programma's en de thema's is op 25 september 2018 aan de Auditcommissie voorgelegd.

De beleidsbegroting bevat verder algemene dekkingsmiddelen, overhead en paragrafen.

In de beleidsbegroting is een aantal onderwerpen genoemd die samenhangen met diverse **Programma's**. Hierdoor komt het voor dat onderwerpen op meerdere plaatsen worden toegelicht, maar dan wel vanuit de invalshoek van het betreffende programma. Als uitgangspunt hanteren wij: daar waar het budget is ondergebracht worden de doelstellingen, resultaten en acties opgenomen, op andere plaatsen wordt verwezen, dit is aangeduid met "cross-over". In de beleidsbegroting is ook

een financieel meerjarenoverzicht per programma opgenomen. De toelichting vindt plaats in de financiële begroting per thema.

In het onderdeel **Paragrafen** rapporteren wij over thema's die een dwarsdoorsnede van de begroting geven. Voorbeelden zijn bedrijfsvoering, onderhoud kapitaalgoederen en het weerstandsvermogen. De wetgever stelt in het Besluit Begroting en Verantwoording zeven paragrafen verplicht.

Deel twee van de begroting - de **Financiële begroting** - bestaat uit het overzicht van baten en lasten, de uiteenzetting van de financiële positie en het overzicht per taakveld:

- Het overzicht van baten en lasten bevat de begrotingscijfers per programma. Op dat niveau wordt het budgetrecht van uw raad ingevuld. Hier wordt in beeld gebracht of de begroting 2019, respectievelijk de meerjarenraming, structureel en reëel in evenwicht is.
- De uiteenzetting van de financiële positie geeft inzicht in de ontwikkeling van de balans, het investeringsplan en het overzicht van reserves en voorzieningen.
- In het overzicht per taakveld zijn de baten en lasten ingedeeld naar taakveld.

Financieel kader

Bedragen x € 1.000, - = voordeel

	2019			2020			2021			2022		
	Totaal kosten	Totaal opbrengsten	Saldo	Totaal kosten	Totaal opbrengsten	Saldo	Totaal kosten	Totaal opbrengsten	Saldo	Totaal kosten	Totaal opbrengsten	Saldo
1 Inwoner en bestuur	11.029	-1.744	9.285	10.431	-1.585	8.846	10.304	-1.531	8.773	10.251	-1.405	8.845
2 Vitaliteit	201.569	-47.314	154.255	200.399	-47.314	153.084	200.090	-47.314	152.775	199.908	-47.314	152.594
3 Bedrijvigheid	4.436	-616	3.820	4.382	-616	3.766	4.382	-616	3.766	4.230	-616	3.614
4 Leefbaarheid	99.983	-64.603	35.380	102.445	-61.701	40.745	95.101	-53.949	41.153	87.696	-46.200	41.496
5 Duurzaamheid	30.627	-20.259	10.368	30.314	-20.064	10.250	30.293	-20.231	10.062	30.514	-20.402	10.112
Programma's	347.644	-134.536	213.109	347.970	-131.280	216.691	340.169	-123.641	216.528	332.599	-115.937	216.662
Overzichten	28.882	-241.159	-212.277	28.884	-243.358	-214.473	28.701	-244.424	-215.723	28.343	-241.083	-212.740
Totaal voor resultaatbestemming	376.526	-375.695	831	376.855	-374.638	2.217	368.870	-368.065	805	360.942	-357.020	3.922
Toevoegingen en onttrekkingen aan reserves	8.712	-10.272	-1.560	3.195	-7.264	-4.069	4.130	-7.254	-3.124	3.090	-8.108	-5.018
Totaal na resultaatbestemming	385.239	-385.967	-728	380.050	-381.902	-1.852	372.999	-375.319	-2.319	364.032	-365.129	-1.097